

**Josef Vojvodík, Jan Wiendl:
Jan Zahradníček. Poezie a skutečnost
existence**

Institut pro studium literatury 2018, vyd. 1.
388 stran (tištěná)

Naše cena: **247 Kč**
Běžná cena: ~~309 Kč~~

Monografie o básnickém díle Jana Zahradníčka sleduje vlastně jediný problém, který by bylo možné formulovat následovně: Jak hluboko a jak intenzivně proniká básnické zření do skutečnosti světa a proměňuje ji v básnický obraz? A jak hluboko je básnická zkušenost zakotvena v našem světě? Na jedné straně je recepce Zahradníčkova díla poznamenána citelnou, bezmála padesátiletou cézuroou (nepočítáme-li léta 1966–1969), kdy Zahradníčkovo jméno bylo vyškrtáno z české literatury. Na druhé straně je právě tato mezera a absence možností výzvou k tomu, abychom si nad Zahradníčkovými básněmi položili několik – pro jeho dílo zásadních – poetologických otázek a pokusili se na ně odpovědět. Tvrdí-li počátkem 30. let F. X. Šalda, že je u Zahradníčka – z tehdy nejmladší české poezie – „nejvíc myšlenky a étosu“, můžeme se dále ptát, jakým způsobem koexistují v Zahradníčkově poezii nejen myšlenka a étos, ale také a především myšlenka a cit. Odtud vycházejí tři výchozí teze, které tvoří páteř monografie: 1) Zahradníčkova poetika je ve specifickém smyslu antropopoetikou, tedy poetikou s poeticko-antropologickými dispozicemi; 2) Zahradníčkova poezie je nejen světonázorově, ale také svými poetogenními strukturami spojená s náboženstvím, tedy konkrétně s katolickým křesťanstvím, jeho etikou a étosem, a je tedy také, jak se pokusíme ukázat, theo-poezií. A konečně 3) je také a zároveň, zvláště v poválečném období, politickou poezií. Výchozí teze jsou interpretačně rozvíjeny výklady širších literárně a uměleckohistorických, filozofických a estetických souvislostí a prostřednictvím analýzy konkrétních forem Zahradníčkova básnického díla.

Lektorovali Prof. Dr. Annalisa Cosentino a prof. PaedDr. Michal Bauer, Ph.D.

145 x 205 mm, váz., 578 stran
ISBN 978-80-87899-79-3
Obálka a grafická úprava Jiří Císler

Obsah

Úvodní poznámka ... 7

I. A VY V NEBEZPEČÍ SE VRHÁTE DÁLE:

básnictví jako riziko a odvaha ... 11

Antropopoetické dispozice Zahradníčkovy lyriky ... 21

Theopoetické dispozice ... 29

Politická dimenze lyriky Jana Zahradníčka ... 35

Kdo říká v básni „Já“?... 41

II. VYJÍTI A ZDVOJNÁSOBIT SVĚT:

**od poetiky pokušení, bolesti a zaujaté introspekce
k performanci výkřiku a výzvy (1930–1933)**

***Pokušení smrti, Návrat, Jeřáby* ... 49**

Poetismus ex negativo ... 67

Za jiné vidění a vnímání věcí neviditelných ... 79

Kroky, výkřiky a poetika kinestézií ... 95

III. A JÁ – OBRÁCEN NAVŽDY K TOMU JEN, CO JEST:

příroda jako zduchovnělá krajina estetické zkušenosti (1934–1937)

***Žíznivé léto, Pozdravení slunci* ... 127**

Básnické epifanie ohně a žáru ... 137

Tělo, nehmotnost, transparence ... 141

Časoprostor krajiny transcendence ... 153

(Neo)barokní thanatopoetika ... 161

IV. VLÁDA VE VLÁDNÍ KOROUHVÍ A KRÁSA V NEBEZPEČÍ:

patos a passio (1938–1946)

Korouhve, Pod bičem milostným,

***Žalm roku dvačtyřicátého, Stará země* ... 177**

Domov a vlast jako afektivní prostor ... 185

Patos, pohnutí, (sebe)reflexe ... 195

Láska v čase katastrof ... 207

Reálno, krutost, transgrese ... 215

V. SVLEČENO Z KŮŽE / PO CELÉM SVÉM POVRCHU

ČLOVĚČENSTVO STRAŠLIVĚ KRVÁCÍ:

básník-svědék dehumanizace světa (1947–1951)

***La Saletta, Rouška Veroničina, Znamení moci* ... 235**

Poezie, meditace, lidská účast a občanské nasazení ... **239**

Básnická antropologie člověka bez dějin ... **249**

Zahradníčkovo „theatrum politicum“ a theopoetika oběti a „zastoupení“ ... **261**

VI. SPÍŠ UBOHÝ LIDSKÝ HLAS ČASŮ NELIDSKÝCH:

básník-vězeň; poezie jako krajní možnost svobody (1952–1960)

***Dům Strach, Čtyři léta* ... 281**

Heterotopie nepopsatelných míst ... **285**

Meziprostor a mezičas vězeňské zkušenosti ... **315**

Návrat, paměť, idyla, smrt a poezie (poslední básně) ... **321**

VII. NA KAŽDÉ SLOVO JEDNO STÉBLO A TOLIK A TOLIK SKUTEČNOSTI:

k poslední básni Živote můj ... 335

Autorská a ediční poznámka ... 349

Prameny a literatura ... 351

Jmenný rejstřík ... 377

Summary ... 387

Bibliografie díla Jana Zahradníčka dostupná na: www.ipsl.cz/bibliografie